

ANALIZA FACTORULUI UMAN ÎN CONTEXTUL VIABILITĂȚII ECONOMICO-FINANCIARE A ÎNTRINDERILOR

Carolina TCACI,
lector superior, US „Alec Russo”, Bălți

Abstract. In the course of the analysis of economic and administrative viability of the enterprises the aim of a substantiation strong and weaknesses, and also revealing of the reasons which cause them is pursued. As a result of this process the model of a condition of internal economic and administrative factors is developed for the investigated enterprises.

Productivity of the enterprises and their economic viability are in direct dependence on volume, structure and efficiency of use material, human and financial resources.

Proceeding from priority value of the human factor in activity of the enterprises, we consider necessary its realisation, first of all, in two aspects: on size and structure (quantity indicators) and by efficiency uses (quality indicators).

Performanțele întreprinderii, precum și viabilitatea ei economică sunt dependente de volumul, structura și eficiența utilizării resurselor materiale, umane și financiare.

Data fiind importanța majoră a factorului uman în activitatea întreprinderii, considerăm necesar de a efectua, în primul rând, anume analiza acestuia din două puncte de vedere:

- ca mărime și structură (indicatori cantitativi);
- în aspectul eficienței utilizării (indicatori calitativi).

Analiza efectuată denotă că numărul mediu scriptic al personalului în întreprinderile analizate se majorează, creșterea constituind de la 14,3% la 300%. Excepție constituie doar „Service” S.R.L., pentru care are loc o diminuare a numărului mediu scriptic al personalului de 24,4% în anul 2010 în comparație cu anul 2006, fapt ce se explică, mai întâi de toate, prin reducerea indicatorilor de activitate în anul 2010. Pentru „Aqua Stil” S.R.L. și „Anidaxia” S.R.L., dinamica indicatorilor este mai puțin vizibilă, dat fiind faptul că acestea activează doar de doi-trei ani pe piață.

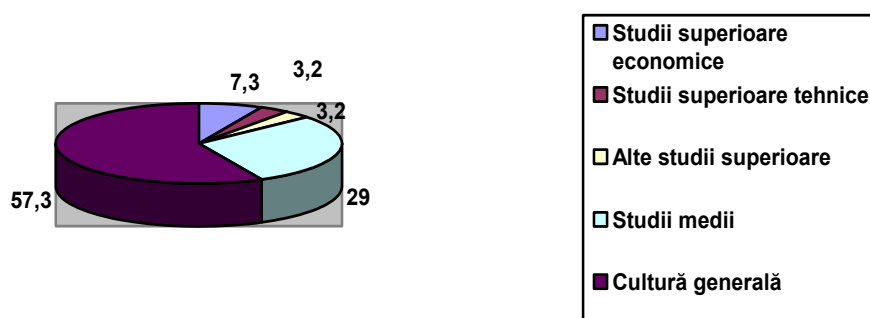
Structura personalului pe categorii socio-profesionale în total pe întreprinderile analizate este reprezentată în tabelul 1.

Tabelul 1. Structura personalului pe categorii socio-profesionale pe întreprinderi pe anii 2006-2010

Nr.crt	Categorii socio-profesionale	2006	2007	2008	2009	2010
	Total personal pe întreprinderi, din care	86	90	99	119	124
1.	Studii superioare, total pers., din care:	8	9	11	14	17
-	economice	4	4	5	7	9
-	Tehnice	3	3	3	3	4
-	Altele	1	2	3	4	4
2.	Studii medii	27	27	32	36	36
3.	Cultură generală	51	54	56	69	71

Sursa: elaborat de autor în baza rezultatelor cercetărilor proprii

Considerăm că, în condițiile ofertei înalte a specialiștilor cu studii superioare de profil economic, nivelul socio-profesional al personalului întreprinderilor cercetate este scăzut. Numai în anul 2010, an în care situația la acest capitol este mai bună, doar 13,7% din personal au studii superioare, din ei doar 7,3% au studii economice (figura 1).

Figura 1. Categorii socio-profesionale de personal pe întreprinderi în anul 2010

Sursa: elaborat de autor în baza rezultatelor cercetărilor proprii

Conform metodologiei propuse în primul capitol al tezei am efectuat analiza calitativă a potențialului uman (tabelele 2-6).

Tabelul 2. Indicatorii calitativi ai comportamentului potențialului uman pentru „Aqua Hitrei” S.R.L. pe anii 2006-2010

Nr crt.	Indicatorul	Simbol	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Mișcarea totală de personal	Pmt	5	2	4	6	6
2.	Coeficientul intensității intrărilor	Cintr.	0,21	0,07	0,19	0,22	0,12
3.	Coeficientul intensității ieșirilor	Cii	0,14	0,07	0,06	0,11	0,25
4.	Coeficientul circulației totale	Cct	0,36	0,14	0,25	0,33	0,37
5.	Coeficientul fluctuației forței de muncă	Cfl	0,14	0,07	0	0,06	0,12
6.	Productivitatea muncii, mii lei/sal	W	492,0	624,7	616,3	472,3	250,4
7.	Salariul mediu al unui salariat, mii lei/an	$\bar{S}$	15,5	9,8	11,7	11,0	18,8

Sursa: elaborat de autor în baza rezultatelor cercetărilor proprii

În acest context, am utilizat noțiunea de „comportament al potențialului uman” propusă de savanții Ion Verboncu și Ion Popa [1, p.153].

Productivitatea muncii are o tendință de creștere în anul 2007 în comparație cu anul 2006 ca, mai apoi, în perioada anilor 2008-2009 să scadă. E de menționat faptul că productivitatea muncii înregistrează devieri semnificative pe întreprinderi. Cea mai înaltă productivitate a muncii fără devieri substanțiale o are „Salonica” S.R.L.

Întreprinderile ce funcționează o durată scurtă de timp („Aqua Stil” S.R.L. și „Anidaxia” S.R.L.) în anul 2010 au o creștere considerabilă a indicatorului – de la productivitatea muncii între 67,9 mii lei/an și 91,0 mii lei/an la 245,5 mii lei/an și 287,0 mii lei/an, respectiv.

Tabelul 3. Indicatorii calitativi ai comportamentului potențialului uman pentru „Salonica” S.R.L. pe anii 2006-2010

Nr crt.	Indicatorul	Simbol	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Mișcarea totală de personal	Pmt	12	12	14	22	10
2.	Coeficientul intensității intrărilor	Cintr.	0,26	0,24	0,21	0,31	0,04
3.	Coeficientul intensității ieșirilor	Cii	0,13	0,08	0,09	0,11	0,17
4.	Coeficientul circulației totale	Cct	0,39	0,32	0,31	0,42	0,22
5.	Coeficientul fluctuației forței de muncă	Cfl	0,13	0,03	0,09	0,1	0,11
6.	Productivitatea muncii, mii lei/sal	W	565,4	583,1	522,8	318,8	362,7
7.	Salariul mediu al unui salariat, mii lei/an	$\bar{S}$	23,1	28,5	28,3	19,8	20,4

Sursa: elaborat de autor în baza rezultatelor cercetărilor proprii

Coeficienții intensității intrărilor și ieșirilor de personal au o tendință stabilă de reducere în perioada anilor 2006-2009 și creștere în anul 2010 în care nivelul acestora este aproximativ la nivelul anului 2006.

Tabelul 4. Indicatorii calitativi ai comportamentului potențialului uman pentru „Service” S.R.L. pe anii 2006-2010

Nr crt.	Indicatorul	Simbol	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Mișcarea totală de personal	Pmt	15	12	14	12	11
2.	Coeficientul intensității intrărilor	Cintr.	0,29	0,13	0,14	0,19	0,09
3.	Coeficientul intensității ieșirilor	Cii	0,07	0,18	0,26	0,13	0,25
4.	Coeficientul circulației totale	Cct	0,37	0,31	0,4	0,32	0,34
5.	Coeficientul fluctuației forței de muncă	Cfl	0,05	0,13	0,2	0,13	0,19
6.	Productivitatea muncii, mii lei/sal	W	771,5	838,7	1529,3	540,7	610,3
7.	Salariul mediu al unui salariat, mii lei/an	$\bar{S}$	20,8	21,9	27,3	19,2	26,3

Sursa: elaborat de autor în baza rezultatelor cercetărilor proprii

Modificarea numărului mediu scriptic al personalului are implicații asupra coeficientului fluctuației forței de muncă. Celor mai semnificative modificări ale coeficientului au fost supuse „Service” S.R.L. și „Anidaxia” S.R.L. – coeficientul crește cu 0,08 și 0,12, respectiv, ceea ce ne vorbește despre accelerarea mișcărilor personalului în întreprinderile menționate. În „Aqua Hitrei” S.R.L. și „Salonica” S.R.L., coeficientul are o tendință de reducere, ceea ce denotă stabilitatea relativă a personalului.

Salariul mediu al personalului se reduce în anii 2009-2010 în comparație cu anii precedenți. Dacă în anul 2006 cel mai mare salariu anual plătit unui salariat constituia 23,1 mii lei, iar cel mai mic 15,5 mii lei, atunci în anul 2010 valorile sunt de 20,4 mii lei

(doar pentru „Salonica” S.R.L. salariul mediu al unui salariat a constituit 26,3 mii lei) și 14,7 mii lei, respectiv.

Tabelul 5.7:34:55 PM Indicatorii calitativi ai comportamentului potențialului uman pentru „Aqua Stil” S.R.L. pe anii 2006-2010

Nr crt.	Indicatorul	Simbol	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Mișcarea totală de personal	Pmt	-	-	-	10	8
2.	Coeficientul intensității intrărilor	Cintr.	-	-	-	1,33	0,58
3.	Coeficientul intensității ieșirilor	Cii	-	-	-	0,33	0,08
4.	Coeficientul circulației totale	Cct	-	-	-	1,67	0,67
5.	Coeficientul fluctuației forței de muncă	Cfl	-	-	-	,33	0
6.	Productivitatea muncii, mii lei/sal	W	-	-	-	91,0	287,0
7.	Salariul mediu al unui salariat, mii lei/an	$\bar{S}$	-	-	-	1,1	16,0

Sursa: elaborat de autor în baza rezultatelor cercetărilor proprii

Tabelul 6. Indicatorii calitativi ai comportamentului potențialului uman pentru „Anidaxia” S.R.L. pe anii 2006-2010

Nr crt.	Indicatorul	Simbol	2006	2007	2008	2009	2010
1.	Mișcarea totală de personal	Pmt	-	-	6	14	12
2.	Coeficientul intensității intrărilor	Cintr.	-	-	1,0	0,75	0,39
3.	Coeficientul intensității ieșirilor	Cii	-	-	0	0,12	0,28
4.	Coeficientul circulației totale	Cct	-	-	1	0,87	0,67
5.	Coeficientul fluctuației forței de muncă	Cfl	-	-	0	0,12	0,22
6.	Productivitatea muncii, mii lei/sal	W	-	-	61,7	67,9	245,5
7.	Salariul mediu al unui salariat, mii lei/an	$\bar{S}$	-	-	16,5	24,2	14,7

Sursa: elaborat de autor în baza rezultatelor cercetărilor proprii

În acest context, e important să verificăm respectarea corelației între principalele obiective și rezultatele obținute din utilizarea lor. Astfel, pentru determinarea eficienței întreprinderilor în domeniul utilizării resurselor umane e necesar să verificăm dinamica cantitativă a unor indicatori. Deci, e importantă respectarea corelației:

$$INS \leq IFRM \leq IVV \quad (1)$$

unde: INS – indicele numărului de salariați; IFRM – indicele fondului de remunerare a muncii; IVV – indicele venitului din vânzări.

Pentru întreprinderile diagnosticate în anii 2009-2010, indicii pentru comparare sunt prezentați în tabelul 7.

Din tabelul 7 reiese că doar în două din întreprinderile analizate corelația se respectă – „Salonica” S.R.L. și „Anidaxia” S.R.L. În celelalte întreprinderi indicele creșterii fondului de remunerare a muncii este mai mare decât indicele creșterii venitului din vânzări. Reieșind din situația creată în întreprinderi, putem menționa și o oarecare necorespondere între indicii productivității muncii și indicii salariului mediu.

Corelația ce vorbește despre creșterea eficienței utilizării factorului uman determinată de acești doi indicatori trebuie să fie:

$$IS \leq IW \quad (2)$$

unde: IS – indicele salariului mediu al unui salariat; IW – indicele productivității muncii.

Tabelul 7. Indicii pentru compararea obiectivelor și rezultatelor obținute

Nr.crt	Indicatori	2009	2010	Indicii
„Aqua Hitrei” S.R.L.				
1.	Numărul de salariați, pers. (NS)	18	16	0,89
2.	Fondul de remunerare a muncii, mii lei (FRM)	198,7	300,7	1,51
3.	Venit din vânzări, mii lei (VV)	8501,5	4006,7	0,47
Corelarea: $INS \leq IFRM \geq IVV$ - nu se respectă				
„Salonica” S.R.L.				
1.	Numărul de salariați, pers. (NS)	52	46	0,88
2.	Fondul de remunerare a muncii, mii lei (FRM)	1030,1	940,1	0,91
3.	Venit din vânzări, mii lei (VV)	16579,5	16685,8	1,0
Corelarea: $INS \leq IFRM \leq IVV$ - se respectă				
„Service” S.R.L.				
1.	Numărul de salariați, pers. (NS)	37	32	0,86
2.	Fondul de remunerare a muncii, mii lei (FRM)	709,9	841,5	1,18
3.	Venit din vânzări, mii lei (VV)	20007,7	19528,4	0,97
Corelarea: $INS \leq IFRM \geq IVV$ - nu se respectă				
„Aqua Stil”				
1.	Numărul de salariați, pers. (NS)	6	12	2
2.	Fondul de remunerare a muncii, mii lei (FRM)	6,5	191,5	29,5
3.	Venit din vânzări, mii lei (VV)	546,0	3444,6	6,3
Corelarea: $INS \leq IFRM \geq IVV$ - nu se respectă				
„Anidaxia” S.R.L.				
1.	Numărul de salariați, pers. (NS)	18	16	0,89
2.	Fondul de remunerare a muncii, mii lei (FRM)	240,5	235,4	0,98
3.	Venit din vânzări, mii lei (VV)	1086,4	3928,8	3,62
Corelarea: $INS \leq IFRM \leq IVV$ - se respectă				

Sursa: elaborat de autor în baza rezultatelor cercetărilor proprii

Pentru întreprinderile cercetate de noi prezentăm datele în tabelul 8.

Tabelul 8. Indicii pentru compararea salariului mediu și productivității muncii

Nr.crt	Indicatori	2009	2010	Indicii
„Aqua Hitrei” S.R.L.				
1.	Salariul mediu, mii lei/pers. (S)	11,0	18,8	1,71
2.	Productivitatea muncii, mii lei/pers.	472,3	250,4	0,53
Corelarea: $IS \geq IW$ - nu se respectă				
„Salonica” S.R.L.				
1.	Salariul mediu, mii lei/pers. (S)	19,8	20,4	1,03
2.	Productivitatea muncii, mii lei/pers.	318,8	362,7	1,14
Corelarea: $IS \leq IW$ - se respectă				
„Service” S.R.L.				
1.	Salariul mediu, mii lei/pers. (S)	19,2	26,3	1,37
2.	Productivitatea muncii, mii lei/pers.	540,7	610,3	1,13
Corelarea: $IS \geq IW$ - nu se respectă				
„Aqua Stil”				
1.	Salariul mediu, mii lei/pers. (S)	1,1	16,0	14,5
2.	Productivitatea muncii, mii lei/pers.	91	287,0	3,15
Corelarea: $IS \geq IW$ - nu se respectă				
„Anidaxia” S.R.L.				
1.	Salariul mediu, mii lei/pers. (S)	24,2	14,7	0,61
2.	Productivitatea muncii, mii lei/pers.	67,9	245,5	3,61
Corelarea: $IS \leq IW$ - se respectă				

Sursa: elaborat de autor în baza rezultatelor cercetărilor proprii

Calcululele efectuate de noi confirmă aceeași tendință în utilizarea ineficientă a resurselor umane în patru din cele cinci întreprinderi cercetate. Doar în două din întreprinderile cercetate corelarea $IS \leq IW$ se respectă. Aceasta ne demonstrează faptul, că creșterea veniturilor din vânzări a avut loc, în special, din contul creșterii prețurilor și nu din contul creșterii productivității muncii.

În afară de aceasta, în anul 2010 are loc o creștere a salariilor, susținută de creșterea productivității, doar în „Salonica” S.R.L. și „Anidaxia” S.R.L. În restul întreprinderilor, creșterea salariilor din punct de vedere al eficienței utilizării factorului uman nu este îndreptățită.

În concluzie, recomandăm întreprinderilor cercetate aplicarea modalităților de creștere a potențialului de viabilitate economică, în general, și a întreprinderilor cercetate, în particular, cum ar fi mărirea ponderii personalului cu studii economice antrenat în activitățile de conducere și executive sau pregătirea acestora în domeniul de studii economice, ceea ce va duce la creșterea productivității muncii și a performanțelor întreprinderii în toate domeniile de activitate – comercial, de piață, financiar, de evidență a cadrelor, managerial etc.; evaluarea periodică a corelațiilor dintre indicele creșterii numărului de salariați, indicele creșterii fondului de remunerare a muncii și indicele creșterii veniturilor din vânzări; indicele creșterii salariului mediu și indicele creșterii productivității muncii cu respectarea dependențelor dintre acești indici.

Bibliografie

1. Verboncu I., Popa I. Diagnosticarea firmei: teorie și aplicații. București: Editura Tehnică, 2001. 278 p. - ISBN 973-31-2002-2.